

169

Ellende en Verlossing,

OF

DEN IN CHRISTUS GERECHTVAARDIGDEN EN
GEHEILIGDEN CHRISTEN — BESCHOUWD,
OOK IN ZICHELVEN,

2

IN EENE

P E E R K E D E

OVER

ROM: VII, 14.

DOOR

HERMANN FRIEDRICH KOHLBRÜGGE,

Dr. der Theologie.

UITGESPROKEN IN DE HERVORMDE GEMEENTE
TE ELBERFELD.

UIT HET HOOGDUITSCH VERTAALD

DOOR

J. H. ALBRECHT.

Gedrukt en te bekomen, bij

J. RUYSENDAAL,

Gravenstraat, N°. 4,

te AMSTERDAM.

1834.

Hier voor de nieuwe uitgave T. A. 44. bl. 45.

M
tot
na
de
sch
du
tot
sch
zij
ver
on
ze
de
E
C
vo
ge
ze
ru
M
P
d

VOORBERIGT

DES

VERTALERS.

Met hartelijke blijdschap en met eene dankgevoelige ziel tot den Heere zijner gemeente; ontvingen wij het aangename en verblijdende bericht, dat het onzen geliefden Broeder, den Schrijver dezer Leerrede, in weerwil der vijandschap, haat, vervolging en tegenwerking van de magt der duisternis, ja, tot spijt des satans en zijne instrumenten — tot zijn grootst genoegen vergund werd, de heilige Kanselplaats elders te betreden, om het dierbare Evangelie zijns Heeren, als de blijde boodschap, te prediken. Een verblijdend welkom was ons daarom deze Leerrede, door onzen dierbaren Broeder uitgesproken — en het lezen derzelve, een zalig genot, der dierbare waarheden, welke in deze Kanselrede zoo apostolisch opengelegd zijn, namelijk: Ellende en Verlossing, hetwelk wij wel de ziel van het ware Christendom noemen mogen.

Billijk zou men verwacht hebben, dat al des Heeren volk deze Leerrede met blijdschap en met een dankbaar gevoel voor den Heere, ontvangen en met toestemming en zegen voor het hart, moest gelezen hebben: maar de geruchten hebben juist het tegenovergestelde verspreid! — Men heeft helaas! dit oorspronkelijk werk zoowel, als den persoon verketterd. Hoe is dit mogelijk, vraagt men? Ja, dat is natuurlijk eigen; want de farizeër in ons binnenste

onderwerpt zich der Wet Gods niet — hij kan het ook niet! — En deze geest is het, die door alle eeuwen heen, zoodanige waarheden voor ketterij uitgeschreeuwd en de verkondigers derzelve, vervolgd heeft. De bron daarvan is onkunde en blindheid: zij zien niet anders; want het gaat hen als dien blinden man, wien de Heere JEZUS de oogen slechts door het aanraken, opende — hem nu vragende: „Wat ziet gij? Ik zie de menschen als boomen,” zeide hij. Ziet, die man zag wel maar niet regt — want hij moest de menschen beschouwen leeren, zoo als dezelve in der daad zijn: „Onreine wormen in zichzelf, wroetende in „het slijk dezer aarde en der zonde.”

Nu, deze verguizing moest de Schrijver ook nog ondergaan, opdat aan hem de woorden onzes Heeren waarachtig werden: „Gij zult van allen gehaat worden — ook „van uwe huisgenooten.” Ja, laat vrij alle onweders over hem heen gaan — hij blijft toch over — en de laatste op het worstelperk in de kracht zijns Heeren, wiens roem en eer en heerlijkheid hij te verspreiden zocht. Mogt daartoe ook de vertaalde uitgaaf dezer Leerrede, (welke ik, om stijl en woordvoeging, ongedwongen vertaald heb, en alzoo den Vrienden der waarheid en des Schrijvers in zijn vaderland, alzoo verkrijgbaar make) door de genade des Heeren en den almachtig werkenden Geest vruchtbaar gemaakt worden, dat zoude ons tot dankzegging voor den Heere, en tot blijdschap verstrekken, te zien dat des Heeren naam verheerlijkt en des zondaars heil hierdoor bevorderd werd.

De VERTALER.

INLEIDING.

Mijne Geliefden! Naast het Evangelie, wordt de Wet verkondigd door de gansche heilige Schrift. Maar in het nieuwe Testament openbaart zich de Wet des te geesteliker; dewijl het schaduwachtige vernietigd is, en het Tegenbeeld of het wezen onthuld daarnaast staat. Dat de wet heilig, regtvaardig en goed is, dat wordt nu eerst regt openbaar, nadat Hij, die de wet op *Sinai* gegeven heeft dezelve ook zelf vervulde, en daardoor de *zijnen* van de Wet bevrijdde. Evenwel laat CHRISTUS ook nu onder het nieuwe verbond de Wet prediken, en derzelve geheel geestelijken zin ontsluit, opdat:

Nadat Hij gekomen en alom gepredikt is geworden, voortaan niemand in den dag des oordeels, iets tot zijne eigene verontschuldiging voorbrengen kunne. En in deze betrekking heet het: *Hoe zullen wij ontvlieden! indien wij op zoo groote zaligheid geene acht nemen?* (Hebr. II. 3. en XII. 25.) En andermaal: *Heden indien gij zijne stem hoort, zoo verhardt uwe harten niet!* (Hebr. III. 7, 8.) En wederom: *Jeruzalem, Jeruzalem! hoe menigmaal heb Ik uwe kinderen willen bijeen vergaderen, gelijkerwijs eene henne hare kiekens — en gij hebt niet gewild!* (MATTH: XXIII. 37.) Opdat elk mondbelijder en de vroomen hielenaar met zijnen farizeefchen hoogmoed, als of hij iets ware voor andere menschen in het Koninkrijk Gods, of als konde hij zich door zijne deugd bij CHRISTUS verdiens-

telijk maken — den mond gestopt worde; en opdat de trotsche heiligen, die op hunne werken roemen, te schande gemaakt worden. — Tot de zoodanigen heet het: *Voorwaar zeg Ik u! voor zooveel gij dit een van mijne minste (broeders) niet; gedaan hebt, zoo hebt gij het Mij ook niet gedaan. En deze zullen gaan in de eeuwige pijn.* MATH: XXV, 45. *Strijdt, om in te gaan, door de enge poort; want vele (zeg Ik u) zullen zoeken in te gaan en zullen niet kunnen.* (L UK: XIII, 24.) En met betrekking der zoodanigen is de brief van JAKOBUS toepasselijk.

Opdat nu elk het masker van zijn gezigt afgeschceurd worde, die, terwijl hij met regt betuigt, dat de Christen niet meer onder de wet is, maar onder de genade en eene eeuwige vrijheid der wet en volmaakte gerechtigheid en heiligheid in CHRISTUS heeft — koen en stoutmoedig optreedt en naar het vleesch wandelt in de onreinheid zijner begeerlijkheden; en hoewel hij zijner eeuwige verkiezing zich beroemt, de wedergeboorte, de inwoning des H. Geestes en de opstanding des vleesches loochent, die het woord Gods veracht en zichzelf hoogmoedig, boven hetzelfde verheft. Daarom heet het: *Wat de mensch zaait, dat zal hij ook maaijen; want die in zijn vleesch zaait, zal uit het vleesch verderfenis maaijen!* (Gal: VI. 7, 8.) *Wacht u! opdat niet iemand uit u verhard worde door de volcinding der zonde.* (Hebr. III. 13.) *Dat niet iemand zij een hoereerder, of een onheilige gelijk E ZAU, die om eene spijs, het regt zijner eerstgeboorte weggaf — want hij vond geene plaats des berouws, hoewel hij dezelve met tranen zocht.* (Hebr. XII. 16, 17.) *Wagt indien zij, nadat zij door de kennis des Heeren en Zaligmakers J E Z U S C H R I S T U S, de besmettingen der wereld ontvloten zijn, en in dezelve wederom ingewikkeld zijnde, overwonnen worden — zoo is hen het laatste erger geworden, dan het eerste.* (2 P E T: II. 20.)

Opdat allen — die zich voor Christenen houden, dewijl zij gedoopt zijn en belijdenis afgelegd hebben, dewijl zij

zij het heilige Avondmaal mede vieren en het hunne aanbrenghen, zoodat het Koningrijk Gods uitgebreid, de armen verzorgd worden — en die zich alzoo op de liefde Gods verlaten — opdat al de zoodanigen mogt getoond worden, dat zij naakt, en bij al hunne werkzaamheden dood in zonden, en ontvreemd zijn, van het Leven des Geestes uit God. (1 Kor: XIII. 1—8.) Opdat den genen onder hen, welke uitverkoren zijn, uit dit hun paradijs van hun eigen Christendom en drijven, uit hun gewaand welzijn, en, van den zandgrond hunner eigene werkzaamheden uitgedreven, naar de onbewegelijke Rots J: C: gejaagd worden. (Gal: III. 19 en 24.) Daarom heet het: *Ontwaakt, gij die slaapt, en staat op uit den dooden; en CHRISTUS zal over u lichten!* (Ef: V. 14.) En: *Onderzoekt u zelyen, of gij in het geloof zijt, beproeft u zelyen.* (2 Kor: XIII. 5.) *Maar zoo iemand den Geest CHRISTI niet heeft, die komt Hem niet toe!* — En hier is de Wet een magtwoord, hetwelke doodt; maar de Geest maakt levend.

Opdat een arm zondaar, die zijne zonden met een boetvaardig hart belijdt, zijne onmagt regt levendig gevoele (Rom: VII. 7.) en dat hij, — terwijl het tot hem heet: *Bekeer u en geloof het Evangelie. Laat u met God verzoenen.* — Tot dit bidden gebragt worde: *Bekeer Gij mij, dan zal ik bekeerd zijn! Leer Gij mij wat gelooven is — zijt Gij mij genadig, geef Gij mij handen, dat ik het Heil aanneme — Kom gij tot mij en woon in mijn harte, dan heb ik U!* — En hier is het een woord (in de hand des Geestes) dat afbreekt, en de genade Gods op den troon verheft.

Opdat eene verootmoedigde ziel hare zaligheid, alleen in de handen des barmhartigen Gods en Heilands overgeve; wordt zij als het heet: *Werket uws zelfs zaligheid met vreezen en beven;* — gansch liefelijk getroost, met datgene wat volgt: *Want het is God die in u werkt, beide het willen en het werken, naar zijn welbehagen:* — en dat eene aangevochte en menigvuldig geplaagde ziel, de toe-

vlugt tot CHRISTUS leere nemen, door Hem, in zijne kracht bewaard te worden tot de zaligheid, terwijl het tot haar heet: *Volharden in het goeddoen. Wie volhardt tot aan het einde, die zal zalig worden.*

Eindelijk: de Wet wordt verkondigd, op dat wij allen, die door éenen Geest, *Abba, Vader roepen*; geheel vervuld worden met dank en aanbidding, als wij (door de verlichting des Geestes) inzien en ervaren, hoe CHRISTUS, als het einde der Wet, de Wet *voor ons* vervult, en alzoo ook het regt der Wet *in ons* vervuld heeft; (Rom: VIII. 4.) dat — terwijl wij in ons zelve hoe langer hoe meer zonde en ellende vinden, en ons voor (*God en menschen*) als bedervers van der jeugd af aan, moeten aanklagen — evenwel de Vader ons in CHRISTUS aanziet, als zijne geliefde kinderen — ons beschouwt in Hem als regtvaardig, heilig, rein en volmaakt; zonder vlek of rimpel, ja, als hadden wij nimmer zonde gehad of begaan. Zoo vermag elk onzer vrijmoedig, uit kracht der Goddelijke waarheid en der getuigenis des H: Geestes in ons, zeggen: *Ik ben regtvaardig en heilig in C: J: —* hoewel ons, ons geweten beschuldigt, dat wij nog steeds tot alle boosheid geneigd zijn.

Dit klinkt zeker menigeen vreemd in de ooren; want hij zelfs, mogt zoo gaarne vroom en heilig zijn, en iets van deze heiligheid *in zichzelf* ontwaar worden, dan — vermoedt hij — kon hij weten, of hij deel aan CHRISTUS hebbe. Maar dewijl hij zoovele zonden in zich ziet, zoo denkt hij, dat hij den Heiland der armen zondaars te onwaardig en te onrein — dat hij te vleeschelijk en onder de zonde te zeer verkocht is, dan dat zich de heilige en regtvaardige God, met den rijkdom zijner genade aan zulk eenen ellendigen verheerlijken zou; of hij vreest dat hij nog eens weder der hel in de kaken vallen mogt. Men vindt ook zoodanigen, die dagelijks meenen, dat zij de zandkorrels (hunner goede werken) moesten oopenstapelen, om den berg hunner heiliging hoog te verheffen — maar elken dag heeft de orkaan der

der zonde deze zandkorrels weder weggeblazen: dan zitten zij in de spelonke der eigenheid, en weenen. En der zulken vindt men onder ons nog velen; want de kanker der eigene gerechtigheid steekt diep verborgen — ja zeer diep, en de oude mensch weet van geen sterven, zoo lang wij leven.

Daarom hebben wij voorgenomen, onder de leiding des H: Geestes, die harten en nieren beproeft, in alle oprechtheid te beschouwen:

*Den door CHRISTUS bloed geregtvaardigden
en geheiligden, en van alle zonden afge-
waschenen Christen — beschouwt, ook
in zichzelven.*

TEKST Rom: VII. 14.

*„Want wij weten, dat de Wet geestelijk is; maar ik
ben vleeschelijk, verkocht onder de zonde.”*

Als wij op het verband van dit tekstvers, met het voorgaande letten, dan moeten wij het volgende daaruit besluiten: dat wij ten allen tijde, het zij door *Verdiensten* — of uit en door *Genade*, door de onderhouding der geheele *Wet*, of geheel *door* en *in* *CHRISTUS*, moeten leven; wij moeten ons gansch aan onze vroomheid en goede werken, of alleen aan *CHRISTUS* houden; onder wien wij staan, diens eigendom zijn wij geheel; wij moeten den Eenen of den Anderen toebehooren, anders staan wij voor God en menschen als huichelaars. — Is eene echte vrouw bij eenen anderen man, zoo lange haar eigen man nog leeft, dan is zij eene echtbrekster; sterft haar man, dan is zij eene vrije en geene boeleerster, indien zij eens anderen mans wordt. Zoo zijn wij dan ook echtbrekers, indien wij meenen, dat wij door onze deugdzaamheid aan de eene zijde en anderzins door *CHRISTUS* leven kunnen. Maar dit moet ons standpunt zijn: dat de wet ons een lijk is, hetwelke wij eerlijk ter

aarde befteld hebben, (*) en dat ook wij der wet een lijk geworden zijn; dewijl dezelve ons ten doode gediend heeft; — ja dat wij niets meer met dezelve (als verdienstelijks, noch verdoemelijks) te doen hebben, na dat wij den eigendom van CHRISTUS geworden zijn, die, van den dooden opgewekt, ons met zich in het eeuwige leven gebragt, en ons alzoo van de Wet voor eeuwig verlost en vrijgemaakt heeft.

De Wet is wel goed, maar wij konden het niet langer onder dezelve uithouden; want zoodra wij de Wet leerden kennen, verbood zij ons alles, en dreigde ons met den vloek en den dood; indien wij niet eene volkome ne gehoorzaamheid aanbragten. Toen openbaarde zich in ons, allerlei begeerten tot dat alles, wat ons verboden was. De Wet maakt dit tot zonde: toen werd de zonde (dat bedreigen en straffen der Wet niet duldende) boven mate zondigende door het gebod. De Wet — waarbij wij hadden kunnen leven, hadden wij niet begeerd: — hield woord, vervloekte en verdoemde ons; toen begon ook de zonde ons te veroordeelen en wrochtte krachtig in ons, zij gebruikte daartoe onzen eersten man, de Wet — dat *aan* en *voor* zichzelf goed was — ons te dooden. Toen lagen wij dan gedood, voor de deur der Wet; — ziet! toen kwam er een Ander voorbij, die ons levend maakte, reinigde en waschte ons van ons bloed, nam ons mede in zijn huis, om eeuwig in hetzelfde te leven. Zoo zijn wij dan eens anderen Mans geworden, die ons niets ontzegt, maar alles geeft; en wat des vorigen mans was — het zij nu vroomheid of heiligheid of wat der Wet is — dat kunnen wij dan zoo weinig gebruiken, als volwasfenen hunne kinderen-fchoenen. Intusschen, de vorige man is en blijft allezins goed, en, dat hij ons alle zoodanige begeerten ontzegt, daartoe heeft hij het hoogste regt; dewijl onze stamouders (ADAM en EVA) ons met die voorwaarde met dewelke wij ons te vreden getoond hebben, aan den-

(*) Men vergel: daarmede A: BOOTH, de verlooch: van eigen geregtigh: enz: IV. Afd: pag: 70. Dé vert:

denzelveu uithuwelijkten. Maar, noch onze ftamouders noch wij, beantwoorden aan deze voorwaarden. De zonde kwam daar tufchen, en — PAULUS zegt nu — de zonde, opdat zij openbaar wierde, hoe zij zonde is, heeft zij mij door het goede den dood gewerkt: zoodat de zonde boven mate werd zondigende door het gebod. En daarop laat hij volgen: *Want wij weten, dat de Wet geestelijk is; maar ik ben vleefchelijk, verkocht onder de zonde.* Deze drie hoofdpunten:

- I. Want wij weten, dat de Wet geestelijk is,
- II. Maar ik ben vleefchelijk,
- III. Verkocht onder de zonde;

Vormen voor onze aandacht van zelveu, drie rustpunten.

I.

„Want wij weten, dat de Wet geestelijk is.” . . . zoo redeneert de Apostel; en daardoor betuigt hij zoo veel te krachtiger; dat de zonde boven mate werd zondigende, door het gebod. Want de Wet dreigt niet alleen naar de uiterlijke letter, maar zij duidt aan, bij elken titel en jota, hoe zij geestelijk verftaan en uitgelegd moet worden. Zij eifcht niet flechts uiterlijke werken — uiterlijke geregtigheid en heilgheid, zoo als dezelve voor een burgerlijk onbefproken gedrag voegzaam zijn; — zij eifcht niet alleen, dat wij niet dadelijk echtbreken, moorden en ftelen; — zij vordert niet maar, dat wij dit of dat niet *doen of nalaten*; zij eifcht niet flechts heilgheid der handen, der voeten, der oogen en des geheelen menfchen, ja, zij verbiedt niet alleen de begeerte: maar zij gebiedt, en voert het opperbevel met eenen ijzeren ftaf, en dreigt verfhrikkelijk: Gij zult — Gij zult niet!” — Zij wil vooral, dat wij zoo geheel vrijwillig (uit liefde tot God en des naasten) en uit eigene krachten, alles fpoedig en vaardig verrigten, gelijk zij het eene en andere eifcht. De Wet vordert, dat wij dezelve fteeds naar de oogen en op de handen zien en niet dralen, waar zij hare gebiedende wenken laat blikken, —

dat wij uit grond van ons hart, uit lust, vreugde en liefde, alles wat zij gebiedt, verrigten. Zij wil, dat wij in **JEHOVAH**, als den levenden God gelooven, Hem hartelijk beminnen, op Hem vertrouwen, Hem hoogachten en vreezen, ja dat wij Hem met ons geheel hart gehoorzamen uit louter eer en dankbaarheid; — dat wij zonder morren en tegenspraak, gansch heilig en regtvaardig met verstand en wil, voor zijn aangezigt wandelen; — dat wij al het booze van harte haten en vlieden, onzen naasten, al ware het ook onze vijand, hartelijk beminnen, kuisch, eerbaar en vroom met hem leven — kortom, wij zullen zoo heilig zijn, gelijk het onze stamouders voor hunnen val slechts geweest zijn — en volmaakt, gelijk onze Vader in de Hemelen volmaakt is. (MATH: V. 48.) Zoo moeten wij de Wet beschouwen en volmaakt onderhouden, tot den laatsten titel of jota toe, al ons leven lang, zonder afgebrokenheid, dag en nacht, zonder daarvan ooit (door gedachten, woorden of werken) af te wijken noch ter regter, noch ter linker zijde. En op zoodanige wijze, der Wet in — en uitwendig alzoo gelijkvormig zijn, dat dezelve noch vlek noch rimpel, in derzelve heiligheid en geestelijkheid bespieden kan. Zoo geestelijk is de Wet des heiligen, regtvaardigen en eeuwigen Gods, die een Geest is — die alles geestelijk wil verrigt hebben en een blijvend werk eischt — die de Wet zelf in steenen tafelen gegraveerd en gegeven heeft; Hij is het die dezelve ook in onze harten en gewetens schreef. En elk die de Wet niet geestelijk onderhoudt, en in alles blijft, wat dezelve eischt, die ligt onder den vloek der Wet en in den geestelijken dood. — Dat weten wij, zegt **PAULUS**: dit weten allen, die de Wet kennen, en zij moeten naar dezelve leven, of daaraan sterven.

Maar waarom verheft **PAULUS** deze waarheid zoo hoog, nadat hij reeds vooraf gezegd had, dat de geloovigen der Wet gefstorven waren? Daarom: dat het ons openbaar, en steeds duidelijker gemaakt worde, dat wij tot de onderhouding der Wet, derzelve werken, heiligheid
en

en regtvaardigheid geheel onbekwaam zijn, dat wij de zaak in die betrekking in den dood moeten geven — opdat wij zoodoende bewogen mogten worden onze hoop alleen op CHRISTUS te vestigen; dewijl wij noodzakelijk vertwijfelen moeten, als wij met de Wet en derzelve werken ons beijveren. (Gal: III. 10. 1. Kor: XVI. 22.) Dewijl de zonde, die in ons woont, daardoor boven mate zondigende wordt, en ons onder den vloek brengt, hoe meer wij ons beijveren en meenen dezelve door het gebod, te kunnen dooden; — Ja de zonde zal ons veel meer beheerschen, tot den strik des ongeloofs en der wanhoop — en zelfs in het verderf jagen, indien wij niet van al onze heiligings sijstemás leeren afzien en dezelve over boord werpen, opdat ons scheepje alleen op vrije genade leere drijven. — Mogen wij dan niets behouden; vraagt gij? — Gij hebt immers niets, en wat gij hebt, is zonde; welke steeds nog meer boven mate zonde bevonden wordt, door het gebod! Mogen wij dan niets doen? — Gij kunt niets, dan zondigen (Rom: VII. 18. & III. 12.) en hoe meer dat *doen*, al ware het ook slechts: *een weinig doen*, nog bij u in aanmerking komt, zooveel meer vergroot gij uwe schuld. — Wij moeten toch zekerlijk daarna streven, dat wij niet zoo onrein voor God verschijnen — de zonde moet toch gedood worden, wij willen toch dit en dat vermijden! — Gij kunt niets goeds begeeren, dewijl u de zonde beheerscht, en gij alzoo krachteloos onder dezelve bezweken ligt. — Heden onbekwaam in u zelve — morgen nog onbekwamer, de zonde bedriegt u; heden niet heilig — over een jaar nog onheiliger; heden onwaardig — over tien en dertig jaren nog onwaardiger, in u zelve. Hoe dan, vraagt gij? — Werpt weg, verre van u weg, uwe heiligings-krukken! Gij kunt den berg *Sions* niet daarmede beklimmen. Scheurt af al die voddën, waarmede uwe wonden bedekt zijn, ja toont u zelve zoo als gij zijt aan Hem, die heilig en regtvaardig is! Laat varen al het uwe; want het is zalig, hier aan zichzelf te wanhopën. Regtvaardigt God, en

veroordeelt u zelve voor God! dan doet gij, wat Gode welbehagelijk is, — en hoopt op zijne genade, die u verkondigd wordt in CHRISTUS JEZUS zijnen Zoon: want dien wordt immers zijn geloof tot regtvaardigheid gerekend, die niet werkt, maar gelooft in Hem, die den Goddeloozen regtvaardigt. (Rom: IV. 5.) Hoort gij, wat de heilige Schrift getuigt? — In Hem te gelooven, die niet de zoodanigen, die in de liefde staan, niet heiligen, vroomen en regtvaardigen — neen! Die Goddeloozen regtvaardigt. Och bidt! dat de Vader onzes Heeren J: C: u de hand des geloofs schenke, dan zult gij dien schat verkrijgen als uw eigendom, die voor eeuwig verrijkt; gij zult de Zon der gerechtigheid in uwe harten tot eene doorbreking zien komen; gij zult u verblijden onder derzelve schaduw, en juichen.

Door JEZUS Bloed en Gerechtigheid,
Is mij het Kleed der Eer bereid;
Daarin zal ik voor God bestaan,
Als Aarde en Hemel eens vergaan!

„ Wij weten; dat de Wet geestelijk is, ” zegt PAULUS; en daardoor drijft hij zeer streng en trekt toch zacht en liefelijk; — hij drijft de ziel uit de Wet, uit derzelve werken, uit alle eigene vroomheids- en heiligingsmiddelen, uit alle bemoeijingen, om de zonde in eigen kracht te dooden en van hare heerschappij zich los te rukken — opdat zij zoodanig, zachtjes tot CHRISTUS getrokken worde; om alleen in Hem, als eens anderen Mans, bevonden te worden, die alleen de Magt bezit over den vloek der Wet, over de zonde, den dood en den duivel te zegepralen; — in wiens huis eene volmaakte vrijheid van de Wet, zonde en dood bestaat en heerscht, ja daarin voert alleen de Genade, de vrede, de blijdschap, de gerechtigheid en het eeuwige Leven, heerschappij. En opdat er niemand gevonden mogt worden, die iets daartegen in te brengen hebbe,

stelt

(II)

stelt hij zichzelf als een levend voorbeeld daarheen en zegt: *Ik, ik PAULUS, die opgetrokken ben geweest in het Paradijs, heb daar gehoord onuitsprekelijke woorden — ik vermag te roemen en te juichen in de gerechtigheid van CHRISTUS; Ja, in Hem vermag ik ook in het gezigt der hel te roepen: Wie wil verdoemen? CHRISTUS is hier, enz: en daar ik ten spijt aller duivels, en aller zonden, vervloeking der Wet en het vonnis des doods, roeme in God, en luidruchtig juiche. Niets, kan mij scheiden van de Liefde Gods, die in C: J: is enz: — En daar ik in Hem alzo der zonde, der Wet, der wereld en mij zelve gestorven ben. — Ik deel u mede, niet gelijk ik wel eertijds was, maar gelijk ik nu, in mijzelve ben: — „Ik ben vleeschelijk.” —*

II.

„Ik ben vleeschelijk!” Dit is juist de hoofdoorzaak, waarom ik bij de wet niet leven kan — „dewijl de wet geestelijk is,” ik vleeschelijk ben. Ja, indien ik ook half vleeschelijk en half geestelijk ware — dan zoude ik in en bij de Wet nog niet in vrede en rust leven kunnen, dewijl ik altoos het werk der Wet slechts op halven weg zoude brengen, en daardoor was ik nog minder geholpen; want het was den Moriaan gewasfchen, en ik zoude voor zulk eenen arbeid noch dank noch loon te wachten hebben; dewijl de Wet geestelijk oordeelt, en in alles een volmaakt werk vordert. De wet is gansch geestelijk, en zij wil niet anders dan door zulk een geestelijk hart bemind en met lust en daad gehoorzaamd zijn; zij eischt haar werk — uit een gewillig, overgegeven hart in den wille Gods, in- en uitwendig te verrigten, gelijk de Wet geestelijk is en geestelijk oordeelt. Ik daarentegen ben gansch, met mijnen geheelen mensch, naar ziel en ligchaam, met verstand en wil, met alle mijne zinnen en ledematen — *vleeschelijk*, zoo als ik in- en uitwendig leve, geheel uit vleesch geboren; ja, in ongerechtigheid geboren en in zonden ontvangen; daarom is het dichten en trachten mijns harten
boos,

boos, van mijner jeugd af en altoos; ik ben een onreine uit de onreinen, en de grond des harten is enkel zonde. Ja, alles, wat zich in *mij*, als uit mij zelve, verroert en beweegt, met al *mijne* krachten, begeerten, lusten en neigingen — *mijn* geheel bestaan is zonde, en alle indrukfelen, die ik van buiten, in mij opneem, worden mij tot zonden of door mijne zonden bevestigd. Zoo zijn ook al mijne vermeende gerechtigheden, een met bloed bezoedeld, wegwerpelijk kleeft; en in mij, dat is in mijn vleesch, woont niets goeds, maar er bewegen zich in mij alle werken des vleesches — en ik doe wat ik ook doe, ik late wat ik ook late — ik zondige en ben vleeschelijk; en als ik het ook niet *wil*, dan zondig ik evenwel nog — zoo leeft en woont en beweegt en werkt in mij de zonde; en het booze hangt mij overal aan.

„Ik ben vleeschelijk.” — Merkt op, wat wij lezen! PAULUS zegt, toen hij dezen brief schreef, niet: *Ik was vroeger* — maar *ik ben vleeschelijk*. In der daad, deze waarheid: dat die ééne zonde, welke wij van onze stamouders geërfd hebben, niet alleen bij de zoodanigen, die den duivel toebehoorend blijven; — Maar helaas! ook bij de kinderen des lichts, een poel en eene gifthutten, ja, eene geopende fontein aller ellende is — dit zien wij ook overvloedig aan andere heiligen en geloovigen. Hier vinden wij moord en echtbreuk bij DAVID; daar hoererij bij JUDA en THAMAR; ginds onreinheid en ontucht bij SIMSON en bij LOTH, nadat hij uit *Sodom* verlost was; hier vinden wij de schromelijkste afgoderij bij SALOMON; daar hoogmoed bij HISKIA; daar weder dronkenschap bij NOACH; ginds ook twist en tweedragt tuschen PAULUS en BARNABAS; daar zien wij bij PETRUS huichelarij; onder de eerste Christenen, hoererij, onreinheid, schandelijke bewegingen, booze lusten en gierigheid; ja, zelfs bij de Apostelen ontrouw jegens hunnen Heiland. Eindelijk, onder alle vleeschelijke werken, dat vleeschelijkste en onder alle zonden, zonde — ongelooft, bij MOZES, — en bij

ELIAS, JOB en JEREMIAS ontevredenheid over de leidingen Gods! — waar zullen wij beginnen — waar eindigen? —

„Ik ben vleeschelijk!” — dit hebben alle heiligen moeten ondervinden — dat zegt ook de Apostel PAULUS, — „Wij weten, dat de Wet geestelijk is, maar ik ben „vleeschelijk!” Maar daarmee brengt zich PAULUS zelf in het naauwe — hoe zal hij daar doorkomen! Hoe? — In het volgende hoofdstuk vers 8, zegt hij immers: „Die „vleeschelijk zijn, kunnen God niet behagen.” (*) Daar uit besluiten wij alzoo: diegenen die vleeschelijk zijn, kunnen God niet behagen; en PAULUS zegt: *ik ben vleeschelijk*, — alzoo kan God geen welbehagen aan PAULUS vinden. Deze sluitregel is allezins regt en billijk; ja even zoo als PAULUS dezelve wil gemaakt hebben. Och neen! PAULUS als PAULUS op zichzelf beschouwd, kon God niet behagen; want hij was vleeschelijk: en wat uit vleesch geboren wordt, dat is vleesch — dat is zondig en verdoemelijk voor God. — Hoe kon dan God een welbehagen in PAULUS hebben? Alleen als arm zondaar, die moordenaars — Genade ontvangen had, en in den Heere geloofde, zoo als Hij dien, welke geene zonde kende; voor ons tot zonde gemaakt heeft, opdat wij zouden worden Regtvaardigheid Gods in Hem. — Zoo werpt PAULUS door deze woorden alle heiligen op eenen hoop en maakt ze altemaal tot arme zondaars, nochtans, de belaste en bestredene gemoederen worden door diezelfde woorden vriendelijk en hartelijk getroost. Hij leert ons, dat wij toch voor altijd de Wet (om daardoor te leven) zullen vaarwel zeggen; dewijl wij toch nimmer iets daardoor bereiken kunnen, nog met dezelve kunnen omgaan; zonder dat ze ons vervloekt. Want de Wet is geestelijk, uiterlijk en inwendig — maar wij zijn, in- en uitwendig vleeschelijk — het vergif der zonde steekt bij ons te diep, dan dat wij ook slechts een oogenblik vrede en rust bij de Wet hebben kunnen. Want
wij

(*) Naar de vertaling van Dr. M. LUTHER.

wij willen dezelve gedurig vleeschelijk verstaan en vleeschelijk beoefenen; maar de Wet eischt, geheel geestelijk beoordeeld, en met een volkomen hart in waarheid en daadzaken, gedaan en vervuld te worden — en daartoe zijn wij altemaal onbekwaam.

Dit hebben alle kinderen Gods ondervonden, en zij ervaren het nog dagelijks meerder. En deze waarheid moet onbewegelijk vaststaan: „ Dat de mensch geregtvaardigd „ wordt uit het geloof in J: C: zonder de werken der Wet; „ en dat wij, die gelooven, uit God geboren, in C: J: „ zijn; welke ons van God gemaakt is tot onze Wijsheid, „ Regtvaardigheid, Heiliging en Verlossing.” — En daarom, dewijl de Wet geestelijk is, maar wij vleeschelijk zijn, zoo moesten wij — in zooverre wij de genade Gods deelachtig zijn, alle middelen, tot onze zelfregtvaardiging en heiliging laten varen, en daartegen moesten wij blijmoedig het besluit maken: „ De Zoon is zoo heilig, gelijk de „ Vader heilig is, en even zoo regtvaardig de Vader is, „ zoo regtvaardig is de Zoon!” — En zoo liefderijk, barmhartig en genadig de Heiland der Zondaars, J: C: is — zoo liefdevol, ontfermend en genadig voor arme zondaars is ook de Vader, welke de wereld zoo lief hadde; dat Hij zijnen eengeboren Zoon gaf. Kan ik nu niet loochenen: dat mijn Heer en Heiland J: C: mijne ziel foms getroost heeft — dit had Hij niet kunnen doen, ware ik Hem niet voorheen van den Vader gegeven. — Hij kan mij ook niet lief hebben, het zij dan, dat mij de Vader te voren lief gehad en aan zijnen Zoon gegeven heeft. Ik ben met den regtvaardigen en heiligen God verzoend of niet: ben ik het niet, dan heeft Hij mijner niet in genade bedacht; heeft Hij mijner bedacht, dan is Hij ook voor mij verzoend. Maar nu kan geene andere bevrediging zijner regtvaardigheid en heiligheid plaats vinden, dan dat aan dezelve genoeg gedaan worde. En de Heere CHRISTUS is het, die al derzelve eischen volmaakt volbragt, Gods regtvaardigheid en heiligheid genoeg gedaan — alzoo kan ik dan nergens rust en

vrede vinden, dan alleen *door* en *in* de gerechtigheid en heiligheid van CHRISTUS, welke met eene offerande in eeuwigheid volmaakt heeft, alle die geheiligd worden.

Maar vermag ik het nog niet, zoo blijmoedig weg in het geloof — in weerwil aller twijfeling, zonder den vloek der Wet en het oordeel — te zeggen: „Ja Heere! dat ik de „verdoemenis verdiend heb, belijde ik; maar tusfchen „mij en U stel ik J: C: uwen lieven Zoon; zijne geregtig- „tigheid, en de rommelende ingewanden Uwer barmhar- „tigheid voor arme zondaars, in Hem geopenbaard — „eenen anderen grond heb ik niet: CHRISTUS is mijn „en ik ben zijn!” — Ja dan, bemoeije ik mij alleen daarmede, dat ik CHRISTUS zoek, CHRISTUS hebbe, en gansch in zijne gerechtigheid ingekleed worde; en ik zal niet ophouden, Hem niet los laten, tot dat Hij mij zegene. — Maar bezit ik Hem in het geloof, (naar 1 Kor: I, 33. & 2 Kor: V, 21. & Col: II, 10.) ja, dan bekommer ik mij om *mijne heiliging* niet — maar ik jaag Hem achterna (Filip: III, 8—14.) en acht alles voor schade en drek om de uitnemendheid der kennisse J: C: mijns Heeren. Dit zal mijne volmaaktheid zijn: dagelijks meer in Hem gevonden te worden, niet hebbende *mijne gerechtigheid* uit de Wet — maar die door het geloof J: C: — namelijk: de gerechtigheid Gods uit het geloof. Ja, daarna jaag ik, dat ik steeds meer en meer begrijpen moge met alle heiligen, welke daar zij de lengte en de breedte, de diepte en de hoogte der genade en liefde Gods, en zijne gerechtigheid geopenbaard in het offer zijns Zoons: en alzoo zal ik vervuld worden met allerlei volheid Gods. (Ef: III, 19.) En hoe meer ik gesteld worde in het licht zijner heiligheid en der gerechtigheid des te meer zal ik van mij zelve een affchuw en eene walging hebben; en hoe meer ik de volheid der gerechtigheid mijns Borgs leer inzien, en in de gemeenschap met Hem, ook in zijn Lijden en Dood sta — des te affchuwelijker wordt en verschijnt mij de zonde; en ik ween uit blijdschap, dat de Vader der barmhartigheid mij wedergeboren heeft, tot eene levende hoop door de opfanding J: C: uit den dooden. Want, door dezelve heeft Hij heilig verklaard, dat de bezolding der zonde volmaakt betaald is — ware het anders, de dood had mijnen Borg in het graf gehouden, — en nu reinigt de Vader zelf zijne planten, die Hij geplant heeft.

Zoo zullen wij dan deze woorden van PAULUS tot onze vertroosting en versterking diep ter harte nemen, en als eenen zoeten wijn, drinken. De in CHRISTUS juchende Apostel zegt niet: „Ik heb in de heiligmaking „en in het onderhouden der Wet reeds groote vorderin- „gen

„gen gemaakt” — neen, zijnen farizeër tot verdriet, en zijn belast gemoed tot troost, schrijft hij: Wij weten dat de Wet geestelijk is; maar ik ben vleeschelijk! — En dit moesten wij ons — en al ware het ook tot overmaat toe — elkander toeroepen, en daardoor aller eigene gerechtigheid, al het wroeten van het zelfwerken, en alle farizeefche, pelagiaanfche en valsch mijstifche heiligheid, den grond inslaan. —

Maar ik ben vleeschelijk, zegt PAULUS. — Men vindt vele Christenen, die meenen, nadat zij geregtvaardigd zijn, ware de *heiligmaking*, *hun werk!* waarmede zij zich dan ook bevljtigen. Maar in plaats verder te komen, bemerken zij dagelijks, dat zij meer en meer teruggaan — zij worden dor en krachteloos, het ongelooft breekt weder door, de satan vindt hier een geopend spel en ruimte voor zijn werk, — en nu, eer zij het vermoeden, wordt hun alles donker. Het bederf, dat in het hart woont, komt van lieverlede al meer en meer ten voorschijn; en thans bezinnen zij zich, of zij wel ooit ware genade ontvangen hebben; zij beginnen, het geheele werk Gods in hunne zielen — indien ook al niet van ganscher harte, — toch met den mond in twijfel te stellen en te loochenen. — Het hoofd opwaarts, en niet langer getwijfeld! *Ik ben vleeschelijk!* zegt PAULUS. Tracht eerst voor alle dingen daarna, dat gij CHRISTUS wedervindt en gij in Hem gevonden wordt, die kan zoo heilig maken, dat, als wij zeggen moeten: *Ik ben vleeschelijk en zwart* — CHRISTUS zegt: *Gij zijt zoo liefelijk en heilig, dat Ik noch viek noch rimpel aan u vindt.*

Leert het toch eens vatten: dat bidden, zingen, den Bijbel en goede boeken te lezen, de eenzaamheid opzoeken, naar de kerk en ten H. Avondmaal te gaan, zich twee of driemaal af te zonderen voor God; zichzelf en dit en dat te onthouden, het volk des Heeren op te zoeken, alleen daarna te trachten, dat wij uit grond des harten God beminnen en vreezen, zijn woord gelooven en op Hem vertrouwen, de zonde dooden, tegen de wereld en de zonde strijden en wat dergelijke heilige dingen meer zijn — als ook zijnen naasten liefde te bewijzen; niet hatelijk en twistgierig te zijn, met onze betrekkingen, kuisch, eerlijk, vroom en heilig in het verborgene en in het openbare, voor God en menschen te leven; naar niets verbodens te begeeren en den Heere alles aan te bevelen; — — deze en meer andere (op zichzelf beschouwd) goede dingen, zijn altemaal werken der Wet — want deze dingen moeten geestelijk beoefend en volmaakt daar gebragt worden van onze vroegste jeugd af aan, tot op het einde van ons leven, zonder tus-

schen-

schenpoos; met lust, vlijt en vrijmoedigheid. Want de Wet is geestelijk! — Maakt nu het besluit op. Gij zijt vleeschelijk! . . . Ja, wij zijn vleeschelijk. En het woordje, *Maar*, dat voorafstaat, doorsnijdt hier de diepte van hart en nieren. Ja, wat zijn wij? — O mijne Geliefden! God weet het, die in het verborgene gezien heeft, en nog in hetzelfde schouwt; zullen wij het ontdekken, en het hart, waarin alle gruwelen huisvesten, openbaren? zullen wij openleggen, wat in de diepte van ons hart verborgen ligt? harder dan diamant en ijzer! — — Hier maakt de eene het besluit, nu zal hij eerst regt teeder voor God leven en dagelijks voor zijn aangezicht in het gebed treden, en dan meent hij, zal hij tot dit of dat bekwaan zijn — en ziet! hij blijft dagen en weken lang zonder een vurig gebed. Daar neemt zich iemand voor, hij zal God regt kinderlijk beminnen, maar — de geringste begeerte breekt uit, en hij heeft den Heere uit zijne oogen verloren; de minste beproeving ontmoet hem — en zijne vijandschap tegen God en zijn volk openbaart zich. Ginds wil iemand zichzelf, al zijne zaken en al wat hij bezit, den Heere in zijne handen overgeven; maar de hulp vertoeft hem al te lange — nu begint hij zichzelf te helpen, en werkt zich alzoo nog dieper in den nood. Hier denkt iemand: God heeft mij zoo dikwijls geholpen, voorts zal ik onbepaald op Hem en zijne redding vertrouwen; maar nieuwe nood, — nieuw wantrouwen en ongelooft, nieuwe twijfeling, of God ook wel woord houden en het doen zal. Daar denkt de ander, als mij de Heer eerst uit dezen nood gered heeft, dan zal ik Hem ook eerst regt dankbaarheid bewijzen; de Heere heeft verlost — waar blijft de dankbaarheid? — Deze wil den Heere alleen vreezen, Hem aanhangen; maar dit of dat, waarvan hij zich afhankelijk gelooft te zijn, dreigt hem — en de Godsvrucht is voor de menschenvrees geweken. — De ander wil zeer aandachtig en stichtelijk den Bijbel lezen; maar neen — hij grijpt eerst naar de nieuwspapieren. Een derde wil eene zeer krachtige getuigenis van den weg des levens afleggen, hier en daar; hij komt ter plaatse — maar de moed is uitgebluscht. Hij wil aan God gedenken; doch er komt *iets*, tuschenbeide — en dat *iets*, heeft voor langen tijd den levenden God uit zijne gedachten verdrongen. Iemand wil regt ootmoedig voor God wandelen — maar juist onder de heiligste bezigheden ontvangt zijn hoogmoed voedsel. Hij wil zijne oogen voor de ijdelheden der wereld sluiten — maar een spiegel aan de wand roept hem toe: *Gij ijdele mensch!* Hij wil zich, in het gebed tot God, of tot het H: Avondmaal des Heeren voorbereiden — de geringste aanbotsing zijner eigenliefde maakt

al zijne plannen der aandacht, tot ruïnen. Hij wil kuisch zijn — maar juist nu beweegt zich de lust het sterkste. Hij wil niet twisten, maar bescheiden, vreedzaam en toegeeflijk zijn — slechts een stroohalm voor zijne voeten geworpen, een enkel woord verzet hem in vuur en vlam. Hij heeft *zijne heiligheid* opeengestapeld als een berg zoo hoog — en op eenmaal stort hij denzelven weder in eenen afgrond.

Zullen wij nog meer daadzaken aanvoeren? Deze weinigen zijn slechts van de buitenzijde ontleend. De satan en de zonde, ooglust en vleeschelust als ook een hoogmoedig trotseren houden niet op; en zelfs in de beste en heiligste bemoeijingen zal zich steeds deze waarheid openbaren: *De Wet is geestelijk; maar ik ben vleeschelijk!* Daarom houdt op met al uw eigenwerken en pogingen! — Hebt gij CHRISTUS niet geheel, dan zijn het louter werken der Wet — en hebt gij Hem, dan blijft het evenwel altemaal vleeschelijk, wat uit u, als uit u zelve voorkomt. Zoekt CHRISTUS en zijne Gerechtigheid en leert, u onvoorwaardelijk te laten drijven op Gods vrije Genade en barmhartigheid, tracht daarna, dat gij steeds vaster in CHRISTUS mogt geworteld worden. Hebt gij Hem, den Hoogepriester, dan hebt gij Alles; van Hem, het Hoofd, vloeit dan op u, zijne leden, genade voor genade — zoo dat het u aan geene ware deugd ontbreken zal, welke God aan u aanschouwen wil. Wat God niet zelf door CHRISTUS in ons doet en daarfelt, en wat niet uit Hem voortvloeit — is louter werk der Wet; en al wat wij ooit uit eigen kracht gedaan hebben, doen of doen zullen, is en blijft vleeschelijk; dewijl wij vleeschelijk zijn, en als zoodanig God niet behagen kunnen; want het is Gods welbehagen, dat in CHRISTUS alle volheid wonen zoude (Kol: 1. 19.) — Nog duidelijker zien wij dit uit de laatste woorden van onzen tekst.

III.

„ Verkocht onder de zonde! ” op dezelfde wijze zegt de Apostel ook vers 23: „ Maar ik zie eene andere Wet in „ mijne leden, welke strijdt tegen de Wet mijns gemoeds, „ en mij gevangen neemt, *onder de Wet der zonde, die in „ mijne leden is!* ” Evenwel, weder spreekt zich PAULUS hier niet andermaal, als hij in het volgende hoofdstuk zegt: „ Gij hebt niet ontvangen den Geest der dienstbaarheid wederom tot vreeze; maar gij hebt ontvangen den „ Geest der aanneming tot kinderen, door welchen wij roepen: Abba, Vader! ”? Volstrekt niet, als wij maar regt vatten — dat wij vleeschelijk en onder de zonde verkocht zijn. Dan, ja dan schrijven wij den dood, op alle eigene

pogingen onzer heiliging en vergunnen ons geene rust, tot dat wij in de gerechtigheid van CHRISTUS, rust gevonden hebben. Daar leeren wij Gods vrije genade hoog schatten en prijzen, dat Hij Godloozen en niet heiligen regtvaardigt — en daar verstaan wij ook regt den laatst aangehaalden tekst, en juichen en zingen van vrijheid, verblijd, dat wij den kinderlijken Geest ontvangen hebben. —

Opdat wij nu daartoe geraken zouden, opent de Apostel zijn hart nog meer, en stort het geheel voor zijne broeders uit; opdat wij het toch regt verstaan mogten, dat wij onder de Wet niet leven kunnen, maar dezelve gestorven zijn; door het ligchaam CHRISTI. — Hij zegt: „Ik ben verkocht onder de zonde!” Gelijk een slaaf, die zich aan zijnen Heer verkocht heeft, opdat hij hem dag en nacht diene, in- en uitga en toch bij zijnen Heer blijve, en hem alle dienstwilligheid bewijze, naar welbehagen — de slaaf zij ook nog zoo onwillig. Alzoo zegt PAULUS, is hij onder de zonde verkocht, en der zonde slaaf — indien ook tegen zijnen wil. En zoodanig hebben het ook alle heiligen in elke eeuw ondervonden, en zoo ondervonden wij, in zoverre wij gelooven, het ook. Dat kan niets helpen; deze harde heer zegt: Gij zijt mijn, — in- en uitwendig, met oogen, lichamen, handen en voeten, en al wat aan u is. En als wij niet willen, dan zweept en drijft hij ons, dat ons als ware het, het bloed, het zweet en de tranen uitbarsten, zoo dat het vleesch aan de zweep hangen blijft. Of deze heer vleit ons, zoodat wij niet weten, wat wij doen, en hem gehoorzamen tegen licht en plicht en *wil* aan — terwijl wij toch *niet willen*. — Dewijl wij niet slechts vleeschelijk, maar ook onder zulk eenen harden heer verkocht zijn, die zijn tijrannen-zetel in ons hart heeft, en van daar in al onze leden wroet, en al wat zich aan ons beweegt, naar het koopregt onder zich heeft, en nu met magt regeren en drijven wil: Och zoo geef ons de Geest Gods genadiglijk die wijsheid, dat wij inzien verkrijgen, hoe wij over dezen tijran toch heer blijven, als ook over den satan en over ons vleesch — ook dan, terwijl de zonde ons slingert, waar wij *willen* en toch *niet willen*.

Is de Wet geestelijk, en moet dezelve in alles, uit- en inwendig geestelijk beschouwd, met het geheele hart beoefend worden, — zijn wij van den grond ons harten met alles wat in en aan ons is, vleeschelijk; en vermogen wij uit kracht dezer verdorvenheid, niets dan zondigen; zijn wij alzoo als slaven onder de zonde verkocht, dat wij zelfs tegen onzen wil der zonde, naar haren wil dienen moeten; — kunnen wij het daarom onder de Wet niet houden, zonder dat de zonde — waarin wij uit kracht onzer geboor-

boorte en natuur in het vleesch wonen — en de tijran, die met ons geboren werd, en ons daarom van onze vroegste jeugd af kent, ons dagelijks in het gebied der Wet martele en vloeke. — Alzoo is er geen ander raad noch troost, dan alleen de toevlugt te leeren nemen, naar eenen anderen *Man*, J: C: onzen Heer, welke de Wet, vervulling en vloek voor zijn uitverkoren volk voldragen, en alles volbragt heeft; — der zonde, den duivel, den dood en de hel, den toorn Gods, het oordeel en de verdoemenis van zijn volk op zich genomen en op het vervloekte kruis-hout gedragen heeft; — die zichzelf den geveenen des Vaders tot een eeuwig eigendom overgegeven heeft, opdat zij geheel — met ziel en ligchaam en Geest en zinnen, wil en gedachten, ja in alles, wat in en aan hun is — in **JESUS** bevonden en in Hem hebben zouden, bestendig: Genade, Gerechtigheid, Geloof, Vrede, Blijdschap, Heiligheid, troost en Sterkte, Eer en Heerlijkheid boven alles; Vrijheid van alles, en het eeuwige Leven. Nu, laat ons dit mede naar onze huizen nemen en in onze harten bewaren:

Die, in der Uitverkoor'nen Namen,
 Hun grooten schuldbrief overnam;
 Wiste alles te betalen;
 Toen het tot 't betalen kwam.
 Wat in 't Vleesch en 't Hart en nieren
 Lange als verborgen fliep —
 Ook dat, wat wij daag'lijks voelen,
 Alles stond in dezen brief.

Want dat CHRISTUS gestorven is, dat is Hij der zonde, eenmaal gestorven; en dat Hij leeft, dat leeft Hij Gode. Alzoo ook gij, houdt het daaryvoor: dat gij wel der zonde dood zijt; maar Gode levende zijt in CHRISTUS JESUS onzen Heere. — Nu dan, hebt gij in waarheid vergeving uwer zonden in het bloed van CHRISTUS, zoo zegt dan: „Ik ben in Hem, heilig!” indien gij ook niets dan onreinheid in u zelve ziet. — Dit zijn zaken om te gelooven, zonder te aanschouwen. — Amen.
